

Psychiatrisch Onderzoek (vervolg)

3. Affectieve functies

Stemming

Neutraal, eufor, depressief, dysfoor verder fobische symptomen vermelden

Affect

Aard: neutraal, opgewekt, eufor, mat, dysfoor, angstig

Expressie: normaal modulerend, labiel, vlak, reactief, (in)congruent, (in)adequaat

Somatische klachten en verschijnselen

Stemmingsequivalenten
Angstequivalenten
Pseudoneurologische klachten/ verschijnselen
Overige somatische (niet verklaarde) klachten

4. Conatieve functies

Psychomotoriek en spraak

Algemeen

normaal/ongestoord, vertraagd, geremd, katatonie, stupor

Mimiek en gestiek

normaal/ongestoord, levendig, theatraal, vertraagd, afwezig

Spraak

normaal, modulerend, levendig, monotoon, zacht, luid, spraarmoede, mutisme

Motivatie en gedrag

Stoornissen in aandrift
stoornissen in middelengebruik
dwangmatig gedrag
drangmatig gedrag
impulsief gedrag
sociaal disfunctioneren

5. Persoonlijkheid(stoornissen)

Cluster A (zonderling): paranoïde, schizoïde, schizotypisch

Cluster B (dramatisch): antisociaal, borderline, histrionisch, narcistisch

Cluster C (angstig): vermijdend, afhankelijk, dwangmatig

Copingstijl, afweermecanismen

6. Betrouwbaarheid van het onderzoek

Mate van betrouwbaarheid: goed, redelijk, twijfelachtig, onvoldoende

Oorzaak van *onbetrouwbaarheid*: stoornissen in bewustzijn of aandacht, intoxicatie, intellectuele stoornissen, geheugenstoornissen, spraakstoornissen, achterdocht, leugenachtigheid

Structuurdiagnose; etiopathogenese

	Psychobiologische factoren			
Neurobiologische factoren				
Psychologische factoren				
Sociale factoren				

Voorbeeld diagnose en classificatie

(Structuur)diagnose: Het betreft een 36-jarige, gehuwde vrouw met matig ernstige depressieve stoornis, met vooral angst, insomnie, gewichtsverlies en agitatie, sinds 8 maanden; derde episode met tussendoor onvolledig herstel. Depressieve en bipolaire-II-stoornissen in de familie. Mogelijke etiologische factoren: overlijden vader op jonge leeftijd; geen duidelijke luxerende factor; onderhoudende factor: relatieproblemen. Geen actuele suïcidaliteit.

Classificatie (DSM-5) 296.32 Depressieve stoornis, recidiverend, matig ernstig, met angstige spanning.

Bronnen

Hengeveld MW, Schudel WJ. Het psychiatrisch onderzoek. Utrecht: De Tijdstroom uitgeverij BV, 2014.

Hengeveld MW, van Balkom AJLM e.a. (red). Leerboek Psychiatrie. Derde druk. Utrecht: De Tijdstroom uitgeverij BV, 2016.

Zakkaartje Psychiatrie, Yesculaap [Versie afd. psychiatrie LUMC, AvH/ MVN, nov 2016]

Anamnese en heteroanamnese

Speciële anamnese

Algemene psychiatrische anamnese

Neurocognitieve stoornissen

- bewustzijnsdaling of –vernaauwing
- klachten van het kortetermijngeheugen
- klachten van het langetermijngeheugen

Psychospectrumstoornissen

- incoherentie, wanen, hallucinaties

Emotionele (internaliserende/neurotische stoornissen)

- euforie, depressieve stemming
- interesseverlies, anhedonie, suïcidaliteit
- gespannenheid, prikkelbaarheid, boosheid
- angst, paniekaanvallen
- fobieën, vermijdingsgedrag
- dwanggedachten/dwanghandelingen
- onverklaarde lichamelijke klachten
- gestoorde lichaamsbeleving
- hypochondrie
- derealisatie, depersonalisatie

Gedragstoornissen (externaliserende st.)

- misbruik of afhankelijkheid van een middel
- eetbuien
- stoornissen in de impulsbeheersing
- parafilie

Persoonlijkheidsstoornissen

- diepgaand en star patroon van disfunctioneren op verschillende levensgebieden

Neurobiologische ontwikkelingsstoornissen

- beperkingen in de sociale interacties
- stereotiepe gedragspatronen
- aandachtsproblemen
- hyperactiviteit, tics

Sociale anamnese

Thuis/ Opleiding/Werk

- partner/relatie
- gezin/kinderen
- woonsituatie, financiële situatie
- (voor)opleiding, type werk
- werkgebonden problematiek

Vrije tijd

- vrijetijdsbesteding
- hobby's
- contacten

Somatische anamnese

Psychiatrische familieanamnese

Voorgeschiedenis

Huidige medicatie, Intoxicaties

Biografische anamnese

Gezin van oorsprong

- ouders/verzorgers, broers/zussen
- positie van patiënt t.o.v. ouders, gezin
- sfeer in gezin, socioculturele achtergrond

Levensgeschiedenis

- obstetrische complicaties
- eerste, peuter- en kleuterontwikkeling
- schooltijd, adolescentie
- psychoseksuele ontwikkeling
- relaties en gezinsvorming
- religieuze ontwikkeling
- migratiegeschiedenis
- vervolgopleidingen/loopbaan

Betekenisvolle gebeurtenissen

- ingrijpende gebeurtenissen
- zelfbeschrijving

Heteroanamnese

- relatie met patiënt, formeel en informeel
- intensiteit van het contact
- beschrijving (premorbid) persoonlijkheid
- ontstaan en verloop van de klachten

(Psychiatrisch onderzoek; zoz)

(Lichamelijk onderzoek)

(Aanvullend onderzoek)

(Beloop)

(Conclusie en structuurdiagnose)

(DSM-5 classificatie)

(Advies en beleid)

Classificatie van psychiatrische stoornissen volgens DSM-5

Neurocognitieve stoornissen
Delieren en dementiën

Psychosespectrumstoornissen

Emotionele (internaliserende/ neurotische) stoornissen
Bipolaire-stemmingsstoornissen

Depressieve-stemmingsstoornissen

Angststoornissen
Obsessieve-compulsieve en verwante stoornissen

Psychotrauma- en stress-gerelateerde stoornissen

Dissociatieve stoornissen

Somatisch-symptoomstoornis en verwante stoornissen

Eetstoornissen

Slaap-waakstoornissen

Seksuele disfuncties

Genderdysforie

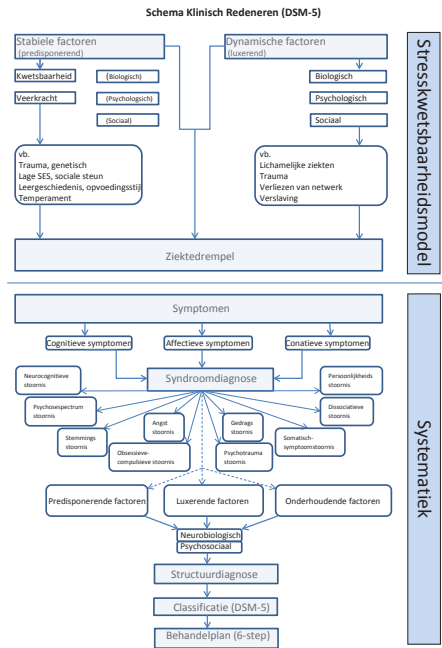
Gedragsstoornissen (externaliserende stoornissen)

Drangstoornissen

Middelgerelateerde en Verslavingsstoornissen

Persoonlijkheidsstoornissen

Neurobiologische ontwikkelingsstoornissen

Kernmedicatielijst (inclusief gangbare doseringen)

SSRI's:	citalopram (20-40 mg), fluoxetine (20-40 mg), fluvoxamine (50-150 mg), paroxetine (20-40 mg), sertraline (50-150 mg), escitalopram (10-20 mg)
SNRI's:	venlafaxine (75-225 mg), duloxetine (30-60 mg)
TCA's:	clomipramine, imipramine, amitriptyline, nortriptyline
MAO-remmers:	tranylcypromine (60-80 mg), moclobemide (200-600 mg)
Overige Antidepressiva:	mirtazapine (15-45 mg), bupropion (150-300 mg)
Antipsychotica:	haloperidol (0,5-10 mg), olanzapine (5-20 mg), quetiapine (25-600 mg), risperidon (2-10 mg), clozapine*
Benzodiazepinen:	alprazolam (0,5-3 mg), diazepam (5-15 mg), lorazepam (0,5-3 mg), oxazepam (10-50 mg), temazepam (10 mg)
Stemmingsstabilisatoren*:	lithium, valproaat, carbamazepine

*dosering op geleide van de bloedspiegel

Psychiatrisch Onderzoek

1. Algemene indrukken

Uiterlijk

Opvallende uiterlijke kenmerken; leeftijdsschatting conform, jonger of ouder dan de kalenderleeftijd; verzorgd, onverzorgd, verwaarloosd, bijzonderheden aan kleding, kapsel, make-up, etc.

Klachtenpresentatie

Zakelijk, onverschillig, klagend, apellerend, aanklappend, verwijtend, breedspakig, etc.

Gevoelens en reacties van onderzoeker

Neutraal, irritatie, verveling, ongeduldig, somberheid, angst, machteloosheid, geamuseerdheid, etc.

Contact en houding

Contact: wijze van ontmoeten, begroeting, type handdruk, wederkerigheid van het contact, wel of geen contactgroei

Oogcontact: sociaal adequaat, vermijdend, overmatig, wegwijkend, ontbreekt geheel

Houding: natuurlijk, vriendelijk, luisterend, coöperatief, respectvol, afwachtend, afwijzend, ongeduldig, controlerend, sarcastisch, hautain, onderdanig, argwanend, triomfantelijk, uitdagend, dociel, gretig, joviaal, familiair, erotiserend, schuchter, verstrooid, etc.

2. Cognitieve functies

Bewustzijn, aandacht en oriëntatie

Bewustzijn: helder, licht gedaald, somnolent, soporeus, (sub)comateus; vernauwd

Aandacht en concentratie: aandacht te trekken en te behouden, normaal/ongestoorde, concentratiestoornis

Oriëntatie in tijd/plaats en persoon: intact, desoriëntatie in tijd, plaats, in andere personen, in eigen persoon

Geheugen en inprinting: intact, stoornissen korte/ lange termijngeheugen, confabulaties

Intellectuele functies

Oordeelsvermogen: intact, gestoord realiteitsbesef, oordeels- en kritiekstoornissen, decourverlies

Ziekte-inzicht: wel of geen besef van psychiatrische symptomen, van de pathologische betekenis daarvan, van de noodzaak van behandeling

Abstractievermogen: intact, verminderd

Uitvoerende/executive functies: intact, stoornissen in het plannen maken voor en het initiëren, openvolgen, controleren en stoppen van ingewikkelde handelingen

Geschatte Intelligentie: hoog, gemiddeld, laag (wees voorzichtig met schatten)

Taal en spraak: (niet) vloeiende spraak, woordvindingsstoornissen, neologismen

Voorstelling, waarneming en zelfwaarneming

Voorstelling: normaal/ ongestoord, dwangvoorstellingen, herbeleven psychotraumatische ervaringen

Waarneming: normaal/ongestoorde, hallucinaties (visueel, akoestisch etc.)

Zelfwaarneming: normaal/ongestoorde, depersonalisatie, derealisatie

Denken

Vorm: normaal van tempo, geremd, bradyfreen, ontspoord, incoherent, gedachtstaps, verhoogd associatief, dwangmatig denken

Inhoud: normaal/ongestoorde, overwaardige denkbeelden, preoccupaties (overmatig gevoel van eigenwaarde, overmatige schuld gevoelens, overmatige zorgelijkheid, ongegronde ongerustheid over uiterlijk, overlijden, gek worden, paniekaanval krijgen, preoccupaties met psychoactief middel, suicidale gedachten, uiterlijk, eten etc.), dwanggedachten, wanen (betrokkingswanen, paranoïde wanen, beïnvloedingswanen)